

poslanec Snopek Václav

Pozměňovací k návrhu poslanců Romana Sklenáka, Jeronýma Tejce a dalších na vydání zákona, zákona, kterým se mění zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), ve znění návrhu ze dne 27. června 2014

Za § 199 návrhu se vkládá nový § 200, který zní:

§ 200

„Spory a jiné právní věci, které vyplývají z právních poměrů státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve správních úřadech, o nichž rozhodl podle zvláštního zákona služební orgán a nabylo-li rozhodnutí tohoto orgánu právní moci, projednávají a rozhodují za podmínek uvedených v části páté zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, soudy v občanském soudním řízení.“

Dosavadní § 200 se přečíslovává na § 201.

- **Pozměňovací návrh zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění**

Do ustanovení § 244 se vkládá nový odstavec 2, který zní:

„Rozhodl-li služební orgán podle zvláštního zákona o sporu nebo o jiné právní věci, která vyplývá z právních poměrů státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve správních úřadech, a nabylo-li rozhodnutí služebního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení.“

Dosavadní odstavec č. 2 se přečíslovává na odstavec č. 3.

Odůvodnění návrhu:

Účelem návrhu této úpravy je poskytnout státnímu zaměstnanci, jehož právo v oblasti jeho právního poměru je či bylo dotčeno rozhodnutím služebního orgánu (např. rozhodnutím o propuštění státního zaměstnance ze služebního poměru), možnost objektivního přezkoumání věci nezávislým soudem v civilním řízení.

Přes skutečnost, že se právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve správních úřadech zahrnují mezi poměry služebněprávní, neboť vznikají mocenským aktem služebního orgánu (rozhodnutím o přijetí do služebního poměru), nelze v jejich obsahu přehlédnout poměrně velké množství soukromoprávních prvků. Tento názor lze ostatně podepřít i použitelností řady ustanovení zákoníku práce na služební poměry státních zaměstnanců (např. pracovní doba a přestávky v práci, stanovená týdenní pracovní doba, rozvržení pracovní doby, kratší pracovní doba, určení začátku a konce pracovní doby zaměstnanců, pracovní pohotovost, dovolená a dodatková dovolená, okruh překážek v práci, úlevy při zvyšování vzdělání, náhrada výdajů vzniklých v souvislosti s výkonem práce, bezpečnost a ochrana zdraví při práci, podmínky výkonu práce státní zaměstnankyň, podmínky výkonu práce těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň – matek, mateřská dovolená zaměstnankyně a rodičovská dovolená zaměstnankyně nebo zaměstnance a přestávky ke kojení, obecná odpovědnost za škodu, speciální odpovědnost za škodu, odměňování zaměstnanců, zjišťování a používání průměrného výdělku - ač překladatel důsledně používá termín „služební“ namísto „pracovní“). Z tohoto pohledu se tak právní poměry státních zaměstnanců dají označit za speciální formu pracovněprávního vztahu. A právě tento charakter právních poměrů státních zaměstnanců, jenž je přibližuje k vztahům pracovněprávním, je i praktickým důvodem pro předložení tohoto návrhu právní úpravy přezkumu rozhodnutí správních orgánů v právních poměrech státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve správních úřadech k přezkumu soudům v občanském soudním řízení dle části páté o.s.ř..

Dle současného návrhu právní úpravy by tento přezkum měl spadat do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Tento postup – řešení sporů a jiných právních věcí, které vyplývají z právních poměrů státních zaměstnanců – tedy zejména jejich pracovněprávních sporů, kde bude rozhodováno o jejich subjektivních právech, správními soudy se však nezdá být vhodným řešením z několika důvodů.

Správní soudy totiž toliko přezkoumávají správnost (zákonnost) rozhodnutí a postupů orgánů veřejné správy, zatímco řízení dle části páté o.s.ř. umožňuje civilnímu soudu nejen přezkoumat správnost (zákonnost) pravomocného rozhodnutí orgánu veřejné správy, ale navíc ještě i rozhodnout ve věci samé. Civilní soud tudíž v řízení dle části páté o.s.ř. na rozdíl od správního soudu má pravomoc **nahradit nesprávné rozhodnutí správního orgánu rozhodnutím vlastním** (samozřejmě pouze

v případě, že po provedeném dokazování dospěje k závěru, že rozhodnutí správního orgánu je vadné a že je důvod rozhodnout v meritu věci odlišně). **Pravomoc soudu v občanském soudním řízení** by ovšem byla založena až tehdy, když by správní orgán rozhodl věcně o sporu nebo o jiné právní věci vyplývající z poměrů státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve správních úřadech neboli až by správní orgán zjistil, co je právem, nebo toto právo založil. Navržená právní úprava přezkumu rozhodnutí správních orgánů v právních poměrech státních zaměstnanců vykonávajících státní správu ve správních úřadech v občanském soudním řízení v části páté o.s.ř. by tudíž byla doplňkem k přezkumnému řízení prováděnému ve správním soudnictví podle soudního řádu správního.

Je třeba si uvědomit, že služební zákon se bude vztahovat na cca 70 000 – 80 000 zaměstnanců, což by – při svěřením sporů z nich do pravomoci správních soudů – mohlo při současné vytiženosti správního soudnictví významným způsobem omezit přístup k soudu v souladu s ústavně zaručeným právem na spravedlivý proces, a ztížit tak státním zaměstnancům možnost domoci se ochrany vůči zásahům služebních orgánů opravným prostředkem v řízení před nezávislým soudem.

Státní zaměstnanci by pozbyli oproti současnému stavu, kdy jsou spory vyplývající z jejich pracovněprávních vztahů řešeny civilními soudy, možnost domoci se svých zákonem chráněných práv v civilním procesu u dobře dostupných okresních soudů nacházejících se v bývalých okresních městech. Za současné právní úpravy se – přes některé problémy související zejména s nedostatečnou specializací soudců – však již dobře osvědčilo řešení, kdy se spory z pracovněprávních vztahů mezi státními zaměstnanci a státem řeší v občanském soudním řízení a tudíž prvoinstančně převážně u zmíněných dostupných okresních soudů (v druhé instanci pak u soudů krajských). **Řešení sporů plynoucích ze služebního poměru státních zaměstnanců by se dle původně navrhované úpravy přesunulo na správní soudnictví, v němž je prvoinstančně příslušný krajský soud.** Krajské soudy však mají sídla pouze v bývalých krajských městech (např. Brno, Ostrava, Hradec Králové, České Budějovice), některé z nich pak nově i pracoviště v některých krajských městech dle krajského zřízení (zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů), jako je např. Zlín, Liberec, Olomouc, i tak se však „vzdálenost“ zaměstnance a soudu prvního stupně zvětší a státní zaměstnanci se tak bezdůvodně znevýhodní oproti ostatním zaměstnancům na území ČR. Tedy: jelikož se „služební zákon“ bude týkat nejen zaměstnanců zařazených na služební místa v ústředních orgánech státní správy sídlících v hlavním městě Praze, ale i zaměstnanců zařazených na služební místa v územních správních úřadech, které se povětšinou nacházejí ve městech s rozšířenou působností, ztíží se tak jejich možnost uplatňovat právo na spravedlivý proces (zvýší se náklady na cestovné atd., vzdálenost může být i překážkou k uplatnění práva).

Oproti tomu předkládaný návrh přezkumu rozhodnutí správních orgánů v občanském soudním řízení umožní státnímu zaměstnanci v oblasti jeho právního poměru nejen, aby se domohl vydání rozhodnutí ve věci samé, namísto pouhého přezkoumání správnosti (zákonnosti) rozhodnutí správního orgánu jako je tomu ve správním soudnictví, a současně pomůže státním zaměstnancům i zachovat dosažitelnost přístupu k soudu, neboť k řízení v prvním stupni budou jako doposud příslušné okresní soudy.